

LPD K2: De leerlingen evalueren de inrichting van een toeristisch gebied buiten België op basis van principes van duurzame ontwikkeling.

- *Wenk: Je kan verder bouwen op de principes van duurzame ontwikkeling die aan bod kwamen in de eerste en de tweede graad (5 p's: planet, prosperity, people, partnership, peace).*
- *Wenk: Je kan starten vanuit principes van duurzame ontwikkeling zoals hergebruik, intensivering, tijdelijk ruimtegebruik en verweving van functies (Beleidsplan Ruimte Vlaanderen). Bij de evaluatie kunnen leerlingen nagaan in welke mate rekening wordt gehouden met factoren zoals:*
 - *klimaatverandering;*
 - *demografische evoluties;*
 - *landschappelijke waarden zoals ecologische waarden, economische waarden, historische waarden, visuele waarden;*
- *Wenk: draagkracht van de ruimte zoals op het vlak van verkeersdrukte, bebouwingsdichtheid, verharding van Vlaanderen, functieconflicten*
- *Wenk: GIS-viewers kunnen worden ingezet om leerlingen ruimtelijke relaties te laten onderzoeken. Er is een sterke samenhang tussen dit leerplandoel en LPD 12 i.v.m. de landschapsgenese. Inzicht in hoe een landschap tot stand kwam, is essentieel om een duurzame inrichting te evalueren. Via terreintechnieken (LPD 30) tijdens een excursie kan je dit leerplandoel realiseren.*
- *Wenk: Voorbeelden die aan bod kunnen komen: de Spaanse Costa's, Machu Piccu, Venetië, IJsland.*

Algemene Structuur

Doelstelling: Leerlingen leren toeristische gebieden evalueren aan de hand van de 5 P's (planet, prosperity, people, partnership, peace), rekening houdend met factoren zoals klimaatverandering, landschappelijke waarden, en de draagkracht van de ruimte.

Didactische aanpak:

1. **Theoretische introductie:** Wat zijn de 5 P's en hoe hangen ze samen met duurzame ontwikkeling?
2. **Toepassing op een specifiek toeristisch gebied:** Analyse en evaluatie van de inrichting.
3. **Excursie of virtuele verkenning:** Ruimtelijke relaties verkennen via GIS-viewers of veldonderzoek.
4. **Reflectie en adviesrapport:** Formuleren van voorstellen voor een duurzamere inrichting.

Voorbeelden van toeristische gebieden en uitgewerkte activiteiten

Voorbeeld 1: De Spaanse Costa's (bijv. Costa del Sol)

Context:

De Costa del Sol is een populair toeristisch gebied met grootschalige urbanisatie, massatoerisme, en een hoog energie- en waterverbruik. Het gebied staat ook onder druk door klimaatverandering (droogte) en overbelasting van de infrastructuur.

Activiteiten:

1. GIS-analyse:

- Gebruik een GIS-viewer om kaarten te analyseren met lagen zoals stedelijke bebouwing, natuurgebieden, en infrastructuur.
- Vragen:
 - Hoeveel open ruimte is er nog beschikbaar?
 - Waar bevinden zich de grootste toeristische trekpleisters?
 - Zijn er ecologisch kwetsbare gebieden zoals duinen of waterreservoirs die bedreigd worden?

2. Analyse op basis van de 5 P's:

- **Planet:** Hoe wordt het waterbeheer geregeld in een gebied met droogteproblematiek? Zijn er duurzame alternatieven, zoals hergebruik van water?
- **Prosperity:** Hoe afhankelijk is de lokale economie van toerisme? Welke impact heeft dit op andere sectoren zoals landbouw?
- **People:** Heeft het massatoerisme invloed op de levenskwaliteit van de lokale bevolking (verhoging vastgoedprijzen, verkeersdruk)?
- **Partnership:** Wordt er samengewerkt tussen overheden, toeristische sector en milieuorganisaties?
- **Peace:** Zijn er conflicten tussen toeristen en lokale bewoners door overtoerisme?

3. Excursie of case study:

- **Terreintechnieken:** Simuleer een veldonderzoek met foto's en kaarten van het gebied. Laat leerlingen markeren waar ze problemen zien (bijvoorbeeld afval of verkeersdruk).
- Virtueel: gebruik Google Earth om een virtuele wandeling te maken langs populaire trekpleisters.

4. Adviesrapport:

- Voorstellen:
 - Introduceer waterbesparende maatregelen in hotels en vakantieparken.
 - Bevorder ecotoerisme door natuurvriendelijke alternatieven zoals wandeltoerisme te promoten.
 - Verminder de druk op kwetsbare natuurgebieden door quota voor bezoekers in te stellen.

Voorbeeld 2: Machu Picchu (Peru)

Context:

Machu Picchu is een UNESCO-werelderfgoedlocatie en een van de meest bezochte archeologische sites ter wereld. Het gebied heeft te kampen met overtoerisme, erosie, en ontbossing.

Activiteiten:

1. **GIS-analyse:**
 - Kaarten: Breng de locatie in kaart met lagen voor wandelroutes, beschermde natuurgebieden en bebouwing.
 - Vragen:
 - Waar zijn de grootste concentraties van toeristen?
 - Welke routes zijn het meest gevoelig voor erosie?
2. **Analyse op basis van de 5 P's:**
 - **Planet:** Welke schade brengt het toerisme toe aan het landschap en de biodiversiteit? Worden er maatregelen genomen om dit te beperken?
 - **Prosperity:** Hoe profiteren lokale gemeenschappen economisch van het toerisme? Wordt het geld lokaal geïnvesteerd?
 - **People:** Hebben inheemse gemeenschappen zeggenschap over hoe toerisme georganiseerd wordt?
 - **Partnership:** Zijn er samenwerkingen tussen de overheid, UNESCO, en lokale gemeenschappen?
 - **Peace:** Hoe worden bezoekersstromen beheerd om overbevolking te vermijden?
3. **Excursie of case study:**
 - Laat leerlingen een plan maken voor een duurzame wandelroute, rekening houdend met de draagkracht van het gebied en bescherming van kwetsbare plekken.
4. **Adviesrapport:**
 - Voorstellen:
 - Stel een limiet in op het aantal bezoekers per dag.
 - Stimuleer lokaal toerisme (bijvoorbeeld homestays) om de druk op de site te verminderen.
 - Bevorder herbebossingsprojecten rondom de site.

Voorbeeld 3: Venetië (Italië)

Context:

Venetië lijdt onder overtoerisme, cruiseschepen die het ecosysteem verstoren, en de gevolgen van klimaatverandering (stijgende zeespiegel).

Activiteiten:

1. **GIS-analyse:**
 - Analyseer de impact van cruiseschepen op het milieu en de draagkracht van de stad.

- Vragen:
 - Welke zones worden het zwaarst belast door toerisme?
 - Hoeveel oppervlakte wordt bedreigd door overstromingen?
- 2. **Analyse op basis van de 5 P's:**
 - **Planet:** Wat zijn de gevolgen van cruiseschepen voor het ecosysteem van de lagune?
 - **Prosperity:** Hoeveel draagt toerisme bij aan de lokale economie?
 - **People:** Hoe beïnvloedt het massatoerisme het dagelijks leven van de inwoners (bijvoorbeeld door drukte of stijgende kosten)?
 - **Partnership:** Wordt er samengewerkt met milieuorganisaties om de impact te verminderen?
 - **Peace:** Zijn er protesten van inwoners tegen toerisme, en hoe wordt dit aangepakt?
- 3. **Excursie of case study:**
 - Simuleer een stadswandeling met aandacht voor drukke toeristische plekken. Laat leerlingen reflecteren op hoe deze plekken duurzaam beheerd kunnen worden.
- 4. **Adviesrapport:**
 - Voorstellen:
 - Beperk cruiseschepen in de lagune.
 - Voer een toeristenbelasting in die wordt gebruikt voor de bescherming van het erfgoed.
 - Stimuleer alternatieven zoals toerisme buiten het hoogseizoen.

Voorbeeld 4: Toerisme in IJsland

Context:

IJsland heeft in de afgelopen decennia een explosieve groei in toerisme meegemaakt, mede dankzij het unieke landschap (geisers, watervallen, gletsjers) en de toegankelijkheid via low-cost luchtvaartmaatschappijen. Het toerisme heeft echter een aanzienlijke impact op de natuur en lokale gemeenschappen, zoals erosie van wandelpaden, overbelasting van infrastructuur en verstoring van ecosystemen.

1. GIS-analyse van IJsland

Gebruik GIS-viewers om de ruimtelijke aspecten van toerisme in IJsland te analyseren.

Kaartlagen:

- Beschermde natuurgebieden (zoals Thingvellir Nationaal Park en Vatnajökull).
- Toeristische trekpleisters (bijv. de Gouden Cirkel: Gullfoss, Geysir, en Thingvellir).
- Bevolkingsdichtheid en infrastructuur (wegen, vliegvelden).

Vragen voor leerlingen:

- Waar concentreren toeristische activiteiten zich?
- Welke kwetsbare natuurgebieden worden het meest bezocht?
- Hoe verhoudt de draagkracht van het landschap zich tot het aantal bezoekers?

2. Analyse van de 5 P's

Planet:

- Welke impact heeft het toerisme op de natuur (erosie, afval, uitstoot door toeristische voertuigen)?
- Worden duurzame maatregelen genomen, zoals wandelpaden om kwetsbare ecosystemen te beschermen?

Prosperity:

- Hoe belangrijk is het toerisme voor de economie van IJsland?
- Wordt de lokale bevolking voldoende betrokken bij het economische succes?

People:

- Hoe beïnvloedt het massatoerisme het dagelijks leven van inwoners (bijvoorbeeld verkeersdruk of hogere kosten voor levensonderhoud)?
- Zijn er voldoende voorzieningen voor zowel toeristen als bewoners?

Partnership:

- Wordt er samengewerkt tussen de overheid, lokale gemeenschappen en toeristische ondernemingen om duurzaam toerisme te bevorderen?
- Zijn er regels of quota voor het aantal toeristen op kwetsbare locaties?

Peace:

- Zijn er spanningen tussen toeristen en lokale inwoners? Bijvoorbeeld door verstoring van rust of misbruik van natuurlijke hulpbronnen (zoals warmwaterbronnen).

3. Terreintechnieken en excursie (virtueel of fysiek)

Virtuele excursie:

- Gebruik Google Earth of videomateriaal om bekende toeristische locaties te verkennen, zoals de Blue Lagoon, Skaftafell National Park of Reykjavik.
- Laat leerlingen observeren:
- Wat zijn tekenen van toeristische druk (bijv. geparkeerde bussen, brede voetpaden)?
- Hoe wordt de natuur beschermd (bijv. afzettingen, informatieborden)?

Simuleer veldonderzoek:

- Laat leerlingen een kaart maken van een specifieke locatie met markeringen voor kwetsbare plekken (bijvoorbeeld gebieden waar paden verslijten door toerisme).

4. Evaluatieopdracht

Laat leerlingen een SWOT-evaluatie opstellen van een specifiek toeristisch gebied in IJsland, bijvoorbeeld **Thingvellir Nationaal Park** of de **Blue Lagoon**.

- **Sterktes:** Wat doet het gebied goed op vlak van duurzaamheid (bijv. informatieborden, wandelroutes)?
- **Zwaktes:** Wat zijn de uitdagingen (bijv. erosie, afval)?
- **Kansen:** Welke maatregelen kunnen de situatie verbeteren (bijv. bezoekersquota, seizoensgebonden toerisme)?
- **Bedreigingen:** Wat zijn de risico's op lange termijn (bijv. verlies van biodiversiteit, klimaatverandering)?

5. Adviesrapport

Inhoud:

- **Beschrijving van het gebied:** Voeg kaarten, foto's en een samenvatting toe van de toeristische druk.
- **Analyse van duurzame principes:** Evalueer het gebied op basis van de 5 P's.
- **Concrete aanbevelingen:**
 - Introduceer quota voor het aantal bezoekers op drukke locaties zoals de Gouden Cirkel.
 - Bevorder reizen buiten het hoogseizoen om de druk te spreiden.
 - Ontwikkel educatieve programma's voor toeristen over duurzaam reizen in IJsland.
 - Stimuleer het gebruik van elektrische voertuigen voor toeristenvervoer.

Differentiatie en verdieping

- **Voor sterke leerlingen:** Laat hen zelfstandig een toeristisch gebied kiezen en eigen kaartanalyses maken met relevante data.
- **Voor ondersteuning:** Bied duidelijke evaluatiecriteria aan en werk met concrete voorbeelden en kant-en-klare kaartlagen.
- **Verdieping:** Organiseer een debat over de spanning tussen economische belangen en ecologische draagkracht.